

Päikesejaamade kasumlikkuse hindamise rakenduskava (projekt)

Euroopa Komisjoni (EK) grupierandi määruse nr 651/2014 (edaspidi GBER) artikli 43 lõike 5 kohaselt ei tohi abi energiaühiku kohta ületada kõnealuselt taastuvallikast toodetud energia tasandatud kulude (LCOE – *Levelized Cost of Energy*) ja sama energialiigi turuhinna vahet.

Sellest tulenevalt peab Elering AS kui riigiabi andja hindama toetuse suuruse vastavust regulatsioonile. Elektriturseaduse (edaspidi ELTS) § 59 lg 2 p 1, lg 2⁵ ja § 108 lg 1 kohaselt järgib taastuenergia tegevustoetus skeemi, mille kohaselt makstakse iga MWh kohta 12 aastase perioodi vältel isikule toetust suuruses 53.7 €.

ELTS § 59 lg 2⁶ kohaselt on eelnevalt nimetatud toetuse puhul tegemist riigiabiga GBER määruse artikli 43 tähenduses ning selle andmisel järgitakse samas määruuses sätestatud. GBER määrus sätestab isikule antavale abile ülempiiri. Toetuse saaja tulu €/MWh (koos toetusega) ei tohi ületada tasandatud kulusid, mille hulka on arvestatud ka mõistlik kasum (tasuvusmäär, ingl. *rate of return*). Tasuvusmäära ülempiir on sätestatud GBER määruse artikli 43 lõikes 6. Lähtuvalt GBER määruse artiklist 43, tuleb abi andmisel veenduda, et antav abi oleks kooskõlas määruuses sätestatuga. Selle hindamiseks kasutatakse metoodikale lisatud finantsmudelit.

Asjassepuutuva abi korral on tegemist abikava alusel antava abiga, „ad hoc“ abi asemel, seega on tasandatud kulude arvestamisel võimalik aluseks võtta tavapäraste taastuvelektri tootjate kulud¹, kuid selline kohustus puudub. Abi andjal on õigus lähtuda ka konkreetse abi saaja asjassepuutuvatest tasandatud kuludest.

Kui toodetud energia tasandatud kulusid saab abi saaja oma tegevusega mõjutada, siis elektrienergia hind kujuneb turul ning osapooltel on keeruline prognoosida elektrienergia hinnakujunemist 12 aasta jooksul. Eelnev on risk abi saajale, kuna abi taotlemise ajal ei ole võimalik lõplikult veenduda, kas abi saajale makstav toetus vastab kogu toetusperioodi jooksul GBER määruse artikli 43 lõikele 5 ning kas toetusperioodi kestel võib tekkida olukord, kus abi saajal ei ole õigust ELTS'is sätestatud ulatuses abi enam saada ja/või võib kaasneda kohustus saada abi tagasi maksta koos intressiga.

Päikeseenergia tootjad on teostatud grupialüüsi alusel jagatud nelja gruppi:

1. Eraisikute poolt teostatud ja reeglina eramajade katustele paigaldatud päikesepaneelide projektid;
2. Ärihoonele /korterühistule/, talu katusele paigaldatavate päikesepaneelide (reeglina maksimaalselt 4 x 50 KW võimsust) projektid;
3. Maapinnale paigaldatud kuni 50 kW võimsusega päikeseparkide projektid, kus kõrvuti ei paikne üle kolme tootmiseseadme;
4. Maapinnale paigaldatud kuni 50 kW võimsusega päikeseparkide projektid, kus kõrvuti paikneb neli või enam tootmiseseadet;

¹ European Commission. General Block Exemption Regulation (GBER). Frequently Asked Questions, p 195.

Gruppidel tuvastati sektoripõhise grupianalüüsi tulemusel järgnevad tasandatud kulude piirmäärad:

Grupp	LCOE (eur/MWh) 1 inverteri vahetusega	Algne maksumus kilovati võimsuse kohta
Grupp 1	156	1276
Grupp 2	100	897
Grupp 3	99	889
Grupp 4	95	856

Gruppide 1-3 investeerimiskulu võib hinnata erinevate arendusprojektide lõikes suhteliselt standardseks, mis võimaldab antud gruppide puhul kasutada üldistatud sektoripõhist tasandatud kulude piirmäära arvestust.

Grupi 4 puhul võivad investeerimiskulud üksikute projektide lõikes oluliselt erineda, mistõttu on projektidel võimalus taotleda sektoripõhisest piirmäärast kõrgemat kasumlikkuse piirmäära rakendamist. Vastavad taotlused koos MS Excelis täidetud kalkulatsiooni ja arvestust tõendavate kuludokumentidega tuleb saata riigiabi andja postkasti solar@elering.ee hiljemalt 31.12.2022. Kuludokumentina arvestatakse ainult algse investeringu maksumust tõendavaid dokumente.

Projektide kasumlikkuse kontroll turuhinna vastu:

Tootjatele makstav toetus koos turuhinnaga ei tohi ületada sektoripõhist LCOE määra või individuaalset kasumlikkuse määra. Kuna tegelik turuhind tootmise alustamise hetkel pole teada ja on raskesti prognoositav, siis kasumlikkuse kontroll, mis arvestab tegelikku turuhinda viiakse läbi iga-aastaselt alates 2022 aastast.

Arvestuses võetakse aluseks kalendriaasta kaalutud keskmine Eesti hinnapiirkonna börsihind, kusjuures kaalutud keskmise hinna arvestuses võetakse aluseks abiskeemi alusel toodetud elektrienergia tegelikud tootmismahud kalendrikuude lõikes.

- Kuni aastani 2025 võetakse arvestuses aluseks viimase viie aasta kalendrikuu keskmised börsihinnad;
- Alates aastast 2026 võetakse arvesse kalendrikuu keskmised börsihinnad alates aastast 2021.

Projektidele, mille kasumlikkus ületab lubatud kasumlikkuse piirmäära, lõpetatakse toetuse maksmine kasumlikkuse piirmäära täitumisel.